

SZTÁROK, PÓZOK, FILMEK

*Telefonjelentés
Cannes-ból*

Május 6-án, a megnyitó utáni ötödik napon érkeztem a XXIII. cannesi filmfesztiválra — hol van a tavalyi hó?! — jut eszembe, — pontosabban a tavaly előtti. Az akkori botrányhullám és általános lázongás közepette a nyugati filmművészet néhány nem is akármilyen reprezentánsa, sőt a filmcsinálás és a film-üzlet néhány képviselője is a fesztivál és a fesztiválok napjának leáldozásáról beszélt. Nos, nem áldozott le. A fesztivál elevenebb, mint valaha. A két év előtti mozgalmak üdvös hatása azonban kétségtelen. Igaz, jeles művészek mellett most is sok itt a pózör, a szerencsevadász és a naplopó, és mindaz, ami velük jár,

dehát az ilyesmi nincs enélkül. Tény viszont, hogy jónéhány poz másodikrendű fontosságúvá degradálódott, hogy valamivel nagyobb és általánosabb figyelem tövődik a jelentékeny filmekre — és ez igazán üdvös.

Kezdem talán a pózokkal és egyéb mellékes dolgokkal — nélkülük a kép pontatlan. Mindjárt az első napokban megvolt a Cannesban ügylátszik elmaradhatatlan szenzáció: egy hölgy az egybesereglettek szórakoztatására ezúttal is pucérra vetkőzött. Ezúttal a szabadtéri sztriptiz-kezdeménnyezés nem teljesen egyéni elhatározásból született, hanem egy fogadásnak volt, mondhatni, hivatalos mutatványa, ami ebben a műfajban vitathatatlan fejlődés.

A fesztiválpalotából kijövő közönség további szórakozás dolgában számos lehetőség között választhat. Én itt csak az egyiket említtem. Fialat legények és leányok bébioroszlánokkal az ölükből állnak rendelkezésre, ha valaki igazán sajátos fotót kíván készíttetni magáról az alkalom emlékére. Nem szorul talán bizonyításra, hogy az ekként készült kép valamivel drágább egy oroszlán nélküli filmportrénál.

A sztárok fényképezése ezúttal is időleges fogalmi akadályt jelent a Croisetten. A mi filmünk örvendetes figyelemmel kísért esti galavetítésén (előtte délelőtt és délután is sikerrel játszották a *Magasiskolát*), Marina Vlady megjelenése volt a nagy társasági esemény. A most is

A román Lucian Pintilie filmje: a *Rekonstrukció*

Az olasz Mauro Bolognini: Metello című filmjének egyik jelenete

sokan mások. (Ha az utóbbiak közül valaki mégsem jelent meg, és itt mégis szerepel — annak oka, hogy érkezésüket lapzárta utánra várják.)

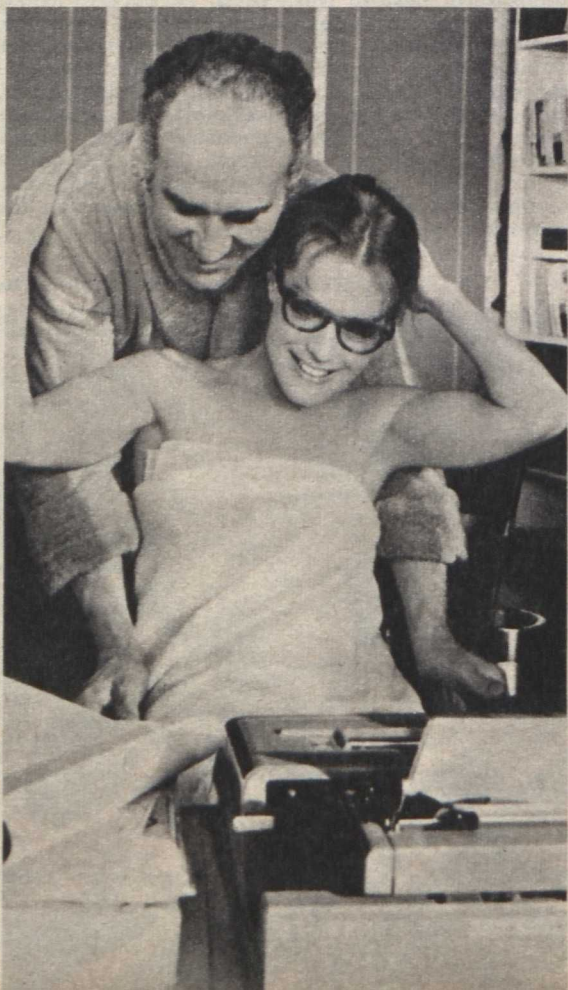
Valamit talán mégis a filmekről. Elképesztő mennyiségű filmet vetítenek a fesztivál keretében — komolyan vehetőt és teljesen komolytalanul egyaránt. Ha valaki reggel háromnegyed kilenckor nekivágna és moziról mozira rohanva hajnali háromig nem hagyná abba a mozizást (senki nem vállalkozik erre, képte-

Sharon Tate utolsó szerepében, a 12+1 című filmben

rendkívül szép és kedves sztár immár „magyar” filmszínésznőként is megjelent a május 6-i esti előadáson, aminek őszintén örültünk. Még reklámnak sem rossz.

Sok nevezetes filmművész látogatott, illetve látogat el az idén is Cannesba, köztük Kirk Douglas, aki tagja a zsűrinek (elnöke: Miguel Angel Asturias, a Nobel-díjas guatemalai költő; további érdekes tagjai: Szergej Obrazcov a Szovjetunióból, a francia Félicien Marceau) és csak úgy kiragadva a sokból — az érkezések sorrendjében — Monica Vitti, Romy Schneider, Catherine Deneuve, Michel Simon, Marcello Mastroianni, Marlene Dietrich és

Michel Piccoli és Romy Schneider — a francia Claude Sautet: Az élet dolgai című filmjében

Jelenet az olasz Francesco Maselli: Nyílt levél egy esti újsághoz című filmjéből

lenség is volna, harmincöt film fut naponta, van, hogy több), igencsak sokszínű képet kaphatna ennek a művészetnek a mai állásáról.

Tényleg, hányadán is állunk vele? Hát, vegyesen. Az üresség, hátszajlás, pornográfia itt is látható megnyilvánulásairól nem szólva is vegyesen. Mielőtt ezeket a sorokat rovom, például versenyen kívül Jean-Luc Godard *Keleti szél* című filmjét néztem. Van olyan gyanúm, hogy Godard mindinkább elfelejti, milyen művésznek indult. Nevezetesen, hogy filmművésznek. Képekkel támogatott, érdekes, gyakran értékes meglátásokkal átítatott, lázongó vezércikkei

ugyanis hovatovább kevéssé emlékeztetnek filmre. Sem ósdira, sem korszerűre.

Ugyancsak versenyen kívüli vetítették ugyan ezen a napon Ingmar Bergman *Szenvedély* című új filmjét, amely viszont nemes egyszerűségével és szépségével sokak apadó hitét megerősíti a filmművészetben.

Amúgy sincs ok a panasza, hogy fokozatosan haladjak az örvendetes jelenségek felé. A fesztivál első napjaiban három jelentős versenyfilm is futott — többen már jóelőre a versenygyőztes művet is köztük vélük látni. A kivételesen hosszú című olasz film: *Nyomozás egy minden gyanún felüli állampolgár ügyében*

(Elio Petri) a hatalommal való visszaélést támadja nagy erővel. John Borrmann angol rendező filmje *Az utolsó Leo* (főszereplője Mastroianni) is őszinte dühvel támadja a jóra képtelen, minden rosszra képes „urak” elaljasult erkölcsét. A *The Strawberry statement* lefordíthatatlan címen (francia címe alapján *Eper és vér* címen említették már magyarul) ugyancsak erőteljes társadalmi töltésű amerikai filmet látott a cannesi közönség a diák-sztrájkokról.

Végezetül arról röviden, hogy őszinte érdeklődéstől kísérve bemutattuk versenyfilmünket, a *Magasiskolá-t*. A személyesen jelenlevő fia-

tal alkotókat, Gaál István rendezőt, Ragályi Elemér operatort és a női főszereplő Meszléry Juditot a publikum mindhárom előadásán (délelőtt, délután és a gála-vetítésen este) melegen ünnepelte.

A hazai közönség elé is még csak most kerülő mű rendkívül érzékletesen, maximálisan képi eszközökkel idézi fel Mészöly Miklós kisregényét, s teljesértékű filmélménnyé válik. Mint ilyen, fejez ki szenvedélyes tiltakozást a jobb sorsra érdemes ügyek eltorzításával, embertelenítésével ellen, kiált „apage”-t a sorvasztás, a gépiesítés, a kiszolgáltatás mindenfajta módszere ellen. Fontos gondolatának közvetítésére olyan művészi eszközöket talál, amelyek tartalomban, formában egyaránt tisztán és hatásosan közvetítik mondanivalóját. A magyar versenyfilmet a kritikusok is tetszéssel fogadták. Sajtófogadásunk iránt is nagy volt az érdeklődés. Az értő, de még az értetlen (nem rosszhiszemű) kérdések is azt bizonyították, hogy a magyar filmet a cannesi közvélemény a jelentékenyek között tartja számon.

A magyar film sajtó-visszhangjáról lapzártaig nem számolhatok be. Amikorra ezek a sorok megjelennek, olyan érdekesnek ígérkező versenyfilmek vetítésén is túl leszünk már, mint a többi között *Az utolsó ugrás* (Edouard Luntz, francia), *Az élet dolgai*

(Claude Sautet, francia), *A paradicsomi fák gyümölcsei* (Vera Chytilova, csehszlovák), *Woodstock* (Michael Wadleigh, USA), *Tájkép csata után* (Andrzej Wajda, lengyel), *Metello* (Mauro Bolognini, olasz), *Rekonstrukció* (Lucian Pintilie, román), *Nyílt leveél egy esti újsághoz* (Francesco Maselli,

olasz), vagy a versenyen kívül vetítésre kerülő *12 + 1* című vígjáték, Sharon Tate utolsó filmszerepe; sőt az is eldől akkorra, hogy mely filmek lesznek — remélhetően a legjobb hagyományok folytatóiképpen — az 1970-es cannes-i díjak kitüntetettjei.

RAJK ANDRÁS

Gian Maria Volonté — az olasz Elio Petri: *Nyomozás egy minden gyanún felüli állampolgár ügyében* című filmjének főszerepében

Jelenet Andrzej Wajda: *Tájkép csata után* című alkotásából